

ПОГЛАВЈЕ 20. ПРЕТПРИЈАТИЈА И ИНДУСТРИСКА ПОЛИТИКА

НИВО НА ПОДГОТОВКА



Умерено подготвена (Moderately Prepared) – 3

ОСТВАРЕН НАПРЕДОК



Одреден напредок (Some Progress) – 3

КОМЕНТАР

Иако годинава во однос на лани кога беше констатирано дека нема никаков напредок, ЕК оценила дека постои одреден напредок, постојат многубројни сериозни предизвици за унапредување на состојбите во Поглавјето 20. Клучните забелешки на ЕК, веќе со години се однесуваат на недоволниот квалитет на политиките на поддршка на претпријатијата од аспект на нивното недоволно буџетирање, слабата координација на институциите и несоодветност на дизајнираните мерки на поддршка. Забелешките на ЕК упатуваат на заклучокот за слаб капацитет на институциите за дизајнирање, спроведување и следење на јавните политики за поддршка на конкурентноста и претпријатијата. Крупен проблем е и недостатокот на алтернативни, небанкарски извори на финансирање на претпријатијата, а дополнително и слабата искористеност на европските инструменти на поддршка кои веќе со години и стојат на располагање на Македонија. Дополнително, деловното опкружување е отежнато од несоодветна регулатива која е честопати ограничувачка и генерално од недоволно спроведување на законите, со други зборови од недоволно владеење на правото. За сметка за понасочена и поефикасна политика на создавање на еднакви и поволни услови за работа и развој на приватниот сектор, Владата се фокусира на системот на субвенции и грантови како главен инструмент на поддршка на економијата, што може да претставува проблем не само од аспект на нивната усогласеност со правилата за државна помош туку и од аспект на финансиската одржливост на овие инструменти и пред се, од аспект на нивната ефективност.

ПРЕПОРАКИ ОД ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА

- Да се консолидира институционалната поставеност и понатаму да се разјаснат мандатите на државните тела за да се обезбеди ефективна имплементација на политиките.
- Да се подобрат структурата и квалитетот на јавниот дијалог со деловниот сектор за сите аспекти на политиката на претпријатија и индустриската политика како и за мерките поврани со нив
- Да се преземат систематски, одржливи напори за зголемување на вештините во домашните компаниите, особено кај МСП, и да се обезбеди компаниите да усвојуваат нови методи и технологии;

Извештај 2016

Начела на индустриска политика и претпријатија

- Иако законот за финансиска дисциплина беше изменет со цел решавање на утврдените недостатоци во неговото спроведувањето, компаниите сè уште се соочуваат со тешкотии во спроведувањето на договорите, особено во делот на ненаплатени побарувања.
- Законот за финансиска дисциплина и Законот за облигациони односи треба да бидат усогласени со Директивата за задоцнето плаќање на ЕУ.

Извештај 2018

Начела на индустриска политика и претпријатија

- Владата усвои План за Економски раст кој има за цел да го поддржи развојот на приватните компании, главно преку субвенции за профитабилни извозно-ориентирани компании. Сепак, не е јасно како истиот ќе придонесе за модернизација на индустријата, а предизвикува и загриженост во однос на неговата фискалната одржливост, економски дисторзивни ефекти и веројатно неговата усогласеност со регулативите на Светската трговска организација (СТО) и *acquis* за државна помош. Исто така Планот би можел да биде проблематичен од аспект на следењето на неговото спроведување.
- Бизнисите и понатаму се соочуваат со тешкотии во спроведувањето на договорите и имаат повеќе од 360 милиони евра ненаплатени побарувања од јавниот сектор.
- Законот за финансиска дисциплина и Законот за облигациони односи треба да бидат усогласени со Директивата за задоцнето плаќање на ЕУ.

Извештај 2019

Начела на индустриска политика и претпријатија

- Новата индустриска стратегија 2018-2020 недоволно ја адресира дигитализацијата.
- Владата ја усвои Стратегија за формализација на неформалната економија 2018-2022 заедно со акцискиот план. Потребно е да се алоцираат соодветни ресурси за да може акцискиот план да се спроведе во рамките на поставената временска рамка.
- И понатаму постојат бројни државни тела кои имаат надлежности кои се оклопуваат и се конфликтни. Се забележува тренд кон имплементација на мерките на ниво кое нема чувство на „сопственост“ врз нивните резултати.
- Комуникацијата меѓу Владата и деловниот сектор потребно е и понатаму да се подобрува.
- Потребни се дополнителни структурни реформи за подобрување на деловното опкружување.

Инструменти на индустриска политика и претпријатија

- Постои сериозна загриженост за тоа дали олеснувањата во даночниот режим за технолошко индустриските развојни зони се во согласност со Кодексот на однесување на ЕУ за деловно оданочување и Царинскиот закон.
- Фондот за иновации и технолошки развој (ФИТР) ги одобри првите грантови на компании за иновативни активности. Нивниот успех ќе зависи од идните мерки кои ќе се дизајнираат за јакнење на вештините на МСП и од усвоените технологии.
- Не се направени значителни напори за да се прошири опфатот на инструменти за финансирање на малите и средните претпријатија.
- Финансиските инструменти на ЕУ за деловен развој во рамките на COSME и EDIF се на многу мало ниво на искористеност.

Инструменти на индустриска политика и претпријатија

- Најголем дел од годишните програми за поддршка на индустриска политика и претпријатијата се лошо буџетирани и координирани, не ги одразуваат моменталните потреби на компаниите и не се следат и евалуираат ефикасно.
- Фондот за иновации и технолошки развој (ФИТР) треба да ги засили своите напори особено за старт-ап компаниите и технолошка надоградба со поддршка на усвојување на веќе постоечки технологиите, како и за поддршка за зголемување на апсорпцискиот капацитет на целните компании.
- Националниот совет за претприемништво и конкурентност ефективно престана да функционира поради недостиг на ресурси. Следствено, комуникација меѓу владата и приватниот сектор е нередовна, иако систематското користење на систем за консултации на

Инструменти на индустриска политика и претпријатија

- Аспекти на Директивата за задоцнето плаќање кои се однесуваат на обврските за плаќања на државните тела/институции сè уште не се целосно усогласени со *acquis*. Потребно е, што е можно побрзо, да се промени Законот за финансиска дисциплина бидејќи бизнисите сè уште се соочуваат со тешкотии при наплатата на побарувања од државните институции.
- Буџетот за мерки на поддршка на деловниот сектор за 2018 се зголеми, но известувањето за нивната имплементација и евалуацијата на резултатите се наоѓа во многу рана фаза.
- Транспарентноста на процесот на алокација на средства треба да се подобри и да се осигура почитувањето на националните правила за државна помош.
- Ефектите од грантовите кои ги доделува ФИТР врз

законите со засегнатите страни (Единствен Национален електронски регистар на прописи) се подобри во 2017 година.

- Анализата на трошоци и придобивки (кост/бенефит анализа) на политика за привлекување на странски директни инвестиции, направена од страна на државни институции, покажаа дека очекуваните позитивни влијанија врз локалната економија не се материјализирани.

- Даночниот систем што се применува во зоните не е во согласност со ЕУ кодексите за деловно оданочување и царини.

- Банкарското кредитирање е главен извор на финансирање на приватниот сектор, со оглед на отсуството и ограниченоста на други финансиски инструменти.

- Општо земено, инструментите за финансирање на ЕУ за бизнис развој во рамките на Програмата за конкурентност на МСП (COSME) и EDIF остануваат недоволно искористени. Шемата за искористување на потенцијалот за раст на животната средина не беше успешна.

зголемувањето на домашната понуда за производството на странските директни инвеститори се и понатаму нејасни. За ефективно функционирање на Фондот потребно е да се ангажира компетентен персонал во полно работно време. Бизнисите треба да се информираат за можностите за трансфер на технологија и за кооперативни услуги, на пр. преку најавената национална канцеларија за технолошки трансфер.

- Банкарското кредитирање е главен извор на финансирање на приватниот сектор, со оглед на отсуството и ограниченоста на други финансиски инструменти.

- Инвестициите во приватниот сектор преку инструментот EDIF се скромни. Инструментите за финансирање на ЕУ за бизнис развој во рамките на Програмата за конкурентност на МСП (COSME) и остануваат недоволно искористени.

- Потребни се зголемени напори за зголемување на свеста кај приватниот сектор за расположливите финансиски инструменти.

Секторски политики

Секторски политики

- Земјата се фокусира главно на туризмот и ИКТ индустријата, што е видливо и преку мерките на Програмата за економски реформи на земјата од 2017 година.

- Постојат годишни програми за поддршка и развој за туризмот управувани од Министерството за економија и Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот. Сепак, долгорочните стратегии за развој на секторот сè уште не се усвоени.

Секторски политики

- Стратегијата за развој на туризмот за 2018-2022 сè уште не е усвоена.

- Државата треба да учествува во годишниот Советодавен комитет за туризам.